

Г.І. Дюкарева, канд. техн. наук, проф. (*ХДУХТ, Харків*)

ПЕРСПЕКТИВИ СТВОРЕННЯ СИСТЕМ ПРОГНОЗУВАННЯ ПОТРЕБ РИНКУ ПРАЦІ З УРАХУВАННЯМ ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ ТЕНДЕНЦІЙ

Без радикальних змін в системі вищої освіти, в тому числі без її відповідності ринку праці, без підвищення професійного рівня нації неможливо забезпечити інноваційний розвиток і конкурентоспроможність країни.

Особливої актуальності набуває сьогодні проблема розробки і вдосконалення інформаційно – комунікативних технологій, підвищення їх економічності та ефективності.

З метою розбудови належної інфраструктури в Україні, яка б забезпечувала інноваційний процес і сприяла підвищенню конкурентноздатності та ефективному використанню вітчизняного науково-технологічного потенціалу потрібно створення на базі вищих навчальних закладів (ВНЗ) науково-виробничо-інноваційно-інвестиційних комплексів. Вони поєднують у собі навчальний процес і наукові дослідження з розвинутою мережею високотехнологічних інноваційних структур.

Крім того інноваційний розвиток економіки вимагає високого рівня освіти, підготовки фахівців, які здатні створювати найновітнішу техніку й технології.

Відставання змісту та якості освіти від потреб ринку праці, від тенденцій світового економічного розвитку призводить до зростання безробіття і відвертої незадоволеності вітчизняних роботодавців. Велике значення мають не лише рівень і якість підготовки фахівців, а і їх відповідність потребам ринку праці, тобто збалансованість попиту та пропозиції. Водночас неузгодженість ринку освітніх послуг і ринку праці призводить до того, що підготовлені фахівці недо- (не) затребувані. Подолання освітньо-кваліфікаційного дисбалансу є питанням підвищення ефективності функціонування ринку праці.

Одним із шляхів вирішення подібних проблем може бути створення системи прогнозування поточних і перспективних потреб ринку праці в кадрах різної спеціалізації й кваліфікації, з урахуванням загальноосвітніх тенденцій. А також за умов системного визначення цілей і завдань освітньої та наукової політики.

Прогнозування ринку праці – це оцінка перспективи розвитку кон'юнктури та зміни умов, які впливають на кількісний та якісний

попит і пропозиції праці на прогнозований період. Основна мета прогнозу – визначення тенденцій зміни факторів впливу на попит і пропозицію робочої сили та оцінка можливих наслідків рішень, що приймаються у сфері їх регулювання. В зв'язку з цим, повинно розвиватись системне партнерство: держави, бізнесу і ВНЗ, за активної участі роботодавців.

Велику роль в питанні прогнозування потреб ринку праці може відіграти конкретна система підготовки кадрів, що користуються попитом і участь роботодавців у розвитку матеріальної бази ВНЗ, в організації виробничої практики, у соціальній підтримці студентів, аспірантів, працівників.

Вищі навчальні заклади повинні забезпечувати розвиток інноваційного циклу від стадії функціональних досліджень до випуску й реалізації наукомісткої продукції і технологій, здійснювати підготовку, перепідготовку й підвищення кваліфікації фахівців, що працюють в інноваційній сфері. Особливої уваги заслуговує аналіз ситуації в загальному секторі молодих спеціалістів без досвіду роботи. Однак останнім часом державні структури майже не виходять на ринок праці, в них навпаки відбувається звільнення робітників. Тому освіта виступає як базовий інститут інфраструктурного забезпечення функціонування ринку праці. Адже саме навчання потрібним професіям унеможливить зростання безробіття і забезпечить відповідний рівень зайнятості, що в свою чергу сприятиме створенню нових спеціальностей відповідно до вимог українського ринку праці. Україна посідає одне із чільних місць у світі за кількістю науковців. Цей показник становить 12%. Водночас підвищення рівня знань та формування робочої сили, що ефективно реагує на виклики високотехнологічної економіки, є головною запорукою продуктивності праці та зростання рівня зайнятості.

В умовах зростаючої конкуренції на ринку освітніх і наукових послуг, основним завданням для ВНЗ стає безперервний пошук способів і методів удосконалення не тільки навчального процесу, а й наближення змісту вищої освіти до вимог і потреб ринку з практичної точки зору. Забезпечення європейської якості освіти та подальше входження у світове освітянське середовище може здійснюватися через реалізацію моделі випереджувальної освіти, заснованої на становленні всебічно розвиненої особистості та її вмінні адаптуватися до швидких змін у суспільних процесах, що сприятиме конкурентоспроможності випускників.